

EUROPARÅDET

UNESCO

**DECS-HE 97/3
ED-97/CEPES/CONF.1/4**

**FORKLARENDE RAPPORT TIL
KONVENTIONEN OM ANERKENDELSE
AF KVALIFIKATIONER INDEN FOR DE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER
I EUROPAREGIONEN**

Lissabon 1997

BAGGRUND

1. Forslaget om at udarbejde en fælles Europaråds/UNESCO-konvention blev fremsat af generalsekretæren for Europarådet i hendes brev af 30. oktober 1992 til generaldirektøren for UNESCO. Forslaget blev accepteret af generaldirektøren i hans brev af 28. december 1992.

Europarådets tilgang

2. Årsagerne til generalsekretærens forslag var den udvikling, der havde fundet sted inden for de videregående uddannelser i Europa siden 60'erne (jf. artikel 4-6 nedenfor), og det stærkt stigende antal lande, der deltager i Europarådets arbejde inden for uddannelses- og kulturområdet.

UNESCOS tilgang

3. UNESCOs støtte til dette initiativ udsprang af en overbevisning om, at en fælles konvention forkyndt af to store internationale organisationer ville gavne alle medlemsstaterne. Det ville hjælpe med at undgå det undertiden frygtede Europa "i to hastigheder" og ved at placere konventionen i UNESCO-regi ville den også bedre forbinde Europaregionen med de øvrige regioner i verden.

Udviklinger inden for de videregående uddannelser

4. Med én undtagelse stammer alle de europæiske konventioner¹ inden for de videregående uddannelser fra 50'erne eller begyndelsen af 60'erne. UNESCO-konventionen om anerkendelse af studier, diplomer og grader inden for de videregående uddannelser i de stater, der tilhører Europaregionen, stammer fra 1979. De videregående uddannelser i Europa har forandret sig meget siden dengang, og konventionerne er ikke blevet justeret tilsvarende. På nationalt plan har den væsentligste ændring været, at de videregående uddannelser er blevet mere forskelligartede. Medens nationale videregående uddannelsessystemer i 50'erne bestod af traditionelle universiteter, der eksplicit blev drevet af statslige myndigheder eller for de katolske universiteters vedkommende implicit blev godkendt af dem, er systemerne i dag meget mere forskelligartede. En stor procentdel af de studerende inden for de videregående uddannelser går nu på ikke-universitære institutioner, der udbyder kortere og mere erhvervsrettede uddannelser, såsom de tyske *Fachhochschulen* eller de norske *statslige høghskoler* eller de følger korterevarende utraditionelle uddannelser ved universiteter med større fokus på det erhvervsrettede såsom de franske *Instituts Universitaires de Technologie (I.U.T.)*. Denne forskelligartethed og fagliggørelse når ligeledes ned til de uddannelser på sekundært niveau, der kvalificerer de studerende til de videregående uddannelser, og skaber et

1	¹	ETS nr. 15 Den europæiske konvention om ligestilling af eksaminer, der giver adgang til universitetsstudier (1953);
2		ETS nr. 49 Protokollat til den europæiske konvention om ligestilling af eksaminer, der giver adgang til universitetsstudier (1964);
3	ETS nr. 21	Den europæiske konvention om ligestilling af studieperioder ved universiteter (1956);
4	ETS nr. 32	Den europæiske konvention om gensidig anerkendelse af studieperioder (1990).

komplikeret optagelsesforhold, som det er vanskeligt at anvende begrebet international ligestilling på.

5. Antallet af private institutioner er også steget stærkt. Denne udvikling, der gør sig gældende i de fleste lande, er særlig stærk i nogle af de central- og østeuropæiske lande. I denne konvention tages der imidlertid ikke stilling til, om en institution er offentligt eller privat drevet men snarere, om der er regler for kvalitetssikring af dens undervisning og kvalifikationer. De europæiske konventioner inden for de videregående uddannelser indeholder ikke nogen bestemmelser om differentiering mellem forskellige institutioner inden for et nationalt system. Bestemmelser i den henseende er kommet med i afsnit VIII af denne konvention.
6. Den akademiske mobilitet er øget stærkt i de gældende konventioners levetid og især i de sidste 10-15 år. I den forbindelse kan det være interessant at bemærke, at ETS nr. 21, Den europæiske konvention om ligestilling af studieperioder ved universiteter (1956), rent konkret omhandler anerkendelse af studieperioder ved universiteter inden for fremmedsprog, da det var sådanne fag, der som oftest studeredes af studerende, der gennemførte en kortere studieperiode ved et udenlandsk universitet i 1956, da konventionen blev vedtaget. Derimod omhandler ETS nr. 138, Den europæiske konvention om gensidig anerkendelse af studieperioder (1990), anerkendelse af studier ved universiteter uanset fag, medens UNESCO-konventionen om anerkendelse af studier, diplomer og grader inden for de videregående uddannelser i de stater, der tilhører Europaregionen, der er af ældre dato (fra 1979) også omhandler anerkendelse af delstudier uanset fag. Den stærkt øgede akademiske mobilitet har givet konventionerne om akademisk anerkendelse en meget større betydning i dag. Det er derfor i stigende grad vigtigt at ajourføre det eksisterende lovgrundlag.
7. Et andet væsentligt mål for udarbejdelsen af en fælles Europaråds/UNESCO-konvention, der med tiden skal træde i stedet for de konventioner om anerkendelse af kvalifikationer inden for de videregående uddannelser i Europaregionen, der er indgået særskilt i de to organisationers regi, er at undgå dobbeltarbejde. Denne tankegang går igen i beslutningen om at nedsætte et fælles Europaråds/UNESCO-net af nationale informationscentre vedrørende akademisk mobilitet og anerkendelse. ENIC-nettet, der blev etableret i 1994, erstattede de to organisationers tidligere adskilte net. Det har et nært samarbejde med Den Europæiske Unions NARIC-net.

Antal deltagende lande

8. Alle Europarådets medlemsstater (40 pr. 11. april 1997, men antallet vil sikkert øge yderligere) har automatisk ret til at blive deltager i en hvilken som helst europæisk konvention. Andre lande kan blive opfordret hertil af Ministerkomiteen. Forud for denne opfordring kan der for så vidt angår konventionerne inden for de videregående uddannelser gå en eksamination af det pågældende lands uddannelsessystem for at fastslå, om det "i alt væsentligt kan ligestilles med" systemerne i de lande, der allerede er deltagere i de pågældende konventioner inden for de videregående uddannelser. Ingen sådan eksamination finder sted, når der er tale om medlemsstater.

9. For Europarådets vedkommende har den væsentligste udvikling været de sidste fire års meget betragtelige forøgelse i antallet af lande, der deltager i dets programmer inden for uddannelses- og kulturområdet. 44 lande har tiltrådt Den Europæiske Kulturkonvention pr. 11. april 1997, og yderligere tiltrædelser kan forventes. Europarådet etablerer ligeledes kontakter med andre lande.
10. Antallet af potentielle signatarstater for så vidt angår de europæiske konventioner inden for de videregående uddannelser er således stærkt stigende, og forskellene mellem de potentielle signatarlandes uddannelsessystemer kan blive større. Forskelligartetheden betyder igen, at den forudsætning, der ligger til grund for de europæiske konventioner inden for de videregående uddannelser (nemlig at de nationale videregående uddannelsessystemer i alt væsentligt kan ligestilles) taber terræn. Denne udvikling kunne have gjort de europæiske konventioner om ligestilling af eksaminer uanvendelige, hvis der ikke var blevet indledt en revision via udarbejdelsen af nærværende konvention.
11. Antallet af medlemmer af UNESCOs Europaregion er ligeledes øget som følge af etableringen af nye uafhængige stater i regionen. Ved Generalkonferencens 28. session (1995) var der 49 medlemsstater i Europaregionen, selv om nogle af disse også har ansøgt om medlemskab af Asien- og Stillehavsregionen. Antallet af kontraherende stater for så vidt angår UNESCO-konventionen for Europaregionen var oppe på 43 pr. 11. april 1997.
12. Forøgelsen af antallet af stater, der deltager i Den Europæiske Kulturkonvention betyder også, at der ikke længere er nogen væsentlige forskelle mellem det antal lande, der deltager i Europarådets samarbejdsprogrammer inden for uddannelses- og kulturområdet og UNESCOs Europaregion. Den eneste væsentlige forskel, der er tilbage, er den, at UNESCOs Europaregion omfatter en række ikke-europæiske lande såsom Canada, Israel og USA. Generalsekretæren for Europarådet og generaldirektøren for UNESCO blev derfor enige om, at det var nødvendigt så vidt muligt at koordinere Europarådets aktiviteter for så vidt angår akademisk anerkendelse og mobilitet med de aktiviteter, der foregår i regi af UNESCOs Europaregion. Det bør bemærkes, at forskellen i de to organisationers medlemskab igen kan øge i fremtiden, hvilket afhænger meget af, hvorledes den enkelte organisation vil indgå samarbejde med det tidligere USSR's kaukasiske og centralasiatiske republikker.

Udviklinger i anerkendelsespraksis

13. Praksis i forbindelse med anerkendelse af kvalifikationer har udviklet sig betragteligt i de sidste ti år. Medens en vurdering af udenlandske kvalifikationer ofte medførte en detaljeret sammenligning af læseplaner og litteraturlister ("ligestilling"), er vægten nu skiftet over til en bredere sammenligning af de erhvervede kvalifikationer ("anerkendelse"). Ligeledes er der opstået en tendens til, at formelle internationale ordninger fokuserer på procedurer og kriterier for processen i forbindelse med anerkendelse af udenlandske kvalifikationer snarere end, at de opregner eller definerer de grader og diplomer, der skal anerkendes i medfør af en ordning.

Udarbejdelsen af den nye konvention

14. Forslaget om at udarbejde én eneste fælles konvention, der med tiden skal træde i stedet for de europæiske konventioner inden for de videregående uddannelser såvel som UNESCO-konventionen om anerkendelse af studier, diplomer og grader inden for de videregående uddannelser i de stater, der tilhører Europaregionen, blev forelagt Det Stående Udvalg vedr. Universitetsproblemer (CC-PU²) ved dets 16. møde (Strasbourg, 24.-26. marts 1993). CC-PU mente, at der burde iværksættes en forundersøgelse, inden man forpligtede sig til at udarbejde en fælles konvention. CC-PU understregede ligeledes, at det var vigtigt at sikre dens egen deltagelse i den procedure, der førte til, at der blev truffet en beslutning om udarbejdelse af en fælles konvention, og at den blev konsulteret om resultaterne af forundersøgelsen. CC-PU's holdning blev bekræftet af forretningsudvalget for Rådet for Kulturelt Samarbejde (CDCC, Strasbourg, 12.-13. maj 1993). Forslaget om en fælles forundersøgelse blev ligeledes godkendt af UNESCO-Generalkonferencen ved dens 27. session (Paris, november 1993).
15. Efter aftale mellem de to organisationer forelagdes udkastet til forundersøgelse for Europarådets NEIC-net³ ved dets 11. møde (Strasbourg, den 24.-25. november 1993) med henblik på en udtalelse. En lang række af NEIC-nettets kommentarer blev medtaget i den version af udkastet til forundersøgelse, der blev forelagt en *ad hoc* ekspertgruppe.
16. Forundersøgelsen (med referencenummeret DECS-HE 94/25) blev også forelagt en *ad hoc* ekspertgruppe udpeget af de to organisationer i fællesskab (Strasbourg, den 3.-4. februar 1994). Eksperterne var udpeget i deres personlige egenskab med al nødvendig hensyntagen til princippet om lige repræsentation. Ekspertgruppens kommentarer blev medtaget i den endelige version af forundersøgelsen. Forundersøgelsen blev også behandlet i Europarådets Udvalg for Højere Uddannelse og Forskning (CC-HER) (Strasbourg, den 27.-29. april 1994), i UNESCOs regionale udvalg for anvendelsen af konventionen om anerkendelse af studier, diplomer og grader inden for de videregående uddannelser i de stater, der tilhører Europaregionen (nedenfor benævnt som "UNESCOs regionale udvalg for Europa") (Budapest, den 18. juni 1994) og i NEIC-nettet (Budapest, den 19.-22. juni 1994), der anbefalede, at sekretariaterne skulle gå i gang med at udarbejde et udkast til en fælles konvention på grundlag af forundersøgelsen.
17. Forundersøgelsen blev godkendt af UNESCOs Styrelsesråd den 2. maj og af Europarådets Ministerkomité den 5. september 1994. Den 26.-28. oktober 1994 skitserede CC-HER Forum Role Conference, der blev afholdt på Malta, de grundlæggende principper for et udkast til en fælles konvention. Begge organisationers beslutningstagende organer bemyndigede hermed sekretariaterne til at gå i gang med udarbejdelsen af et udkast til en konvention med bistand fra en anden *ad hoc* ekspertgruppe og på et senere tidspunkt med deltagelse af repræsentanter fra alle potentielle signatarstater. *Ad hoc* ekspertgruppen holdt sit første møde hos UNESCO/CEPES i Bucharest den 9.-11. februar 1995 og dets andet møde i Strasbourg den 5.-7. juli 1995. Der afholdtes et møde i en mindre *ad hoc* arbejdsgruppe i Haag den 15.-16. maj 1995 om de definitioner, der skulle medtages i konventionen.

5 ² Omdøbt til Udvalget for Højere Uddannelse og Forskning (CC-HER) med et revideret kommissorium fra januar 1994.

6 ³ Slået sammen med UNESCOs NIB-net i Juni 1994 for at etablere ét eneste fælles Europaråds/UNESCO-net - NEIC-nettet (europæisk net af nationale informationscentre vedrørende akademisk mobilitet og anerkendelse).

18. En beretning om, hvordan det gik med udarbejdelsen af konventionen blev behandlet af Europarådets Udvalg for Højere Uddannelse og Forskning (CC-HER) (Strasbourg, den 29.-31. marts 1995), af UNESCOs Styrelsesråd ved dets 147. session (Paris, oktober 1995) og af UNESCOs Generalkonference ved dens 28. session (Paris, oktober-november 1995). Et udkast til konventionstekst blev behandlet af ENIC-nettet (Ljubljana, den 11.-14. juni 1995).
19. I oktober 1995 blev udkastet til konvention og forklarende rapport sendt til de nationale delegationer i Europarådets Udvalg for Højere Uddannelse og Forskning og UNESCOs regionaludvalg for Europa med kopier til ENIC-nettet med henblik på at tilskynde til nationale høringer i potentielle signatarstater. Udkastet blev også sendt til NGO'er, der er involveret i Europarådets uddannelsesaktiviteter. Udkastet til konvention og forklarende rapport blev forelagt til overvejelse ved de møder, der blev afholdt i 1996 i Udvalget for Højere Uddannelse og Forskning (Strasbourg, den 27.-29. marts 1996) og i regionaludvalget (Rom, den 16.-17. juni 1996). En redaktionsgruppe mødtes i Paris den 10.-11. juli 1996 for at gennemgå alle de to udvalgs kommentarer samt individuelle kommentarer fra medlemsstater og NGO'er.
20. Et samråd på ministerielt plan blev afholdt med repræsentanter for ministerier med ansvar for højere uddannelse fra alle potentielle signatarstater i Haag den 27.-29. november 1996 på invitation fra de nederlandske myndigheder. 46 potentielle signatarstater var repræsenteret ved dette møde.
21. Konventionen blev vedtaget ved en diplomatisk konference i Lissabon den 8.-11. april 1997 på invitation fra de portugisiske myndigheder. 44 delegationer deltog i konferencen.

Konventionens titel

22. Termen "kvalifikationer inden for de videregående uddannelser" i titlen til denne konvention bør forstås som omfattende både kvalifikationer erhvervet gennem videregående uddannelse og kvalifikationer, der er adgangsgivende til videregående uddannelse.
23. Termen "Europaregionen" understreger, at selv om Europa udgør konventionens hovedanvendelsesområde, så var visse stater, der ikke geografisk set hører til det europæiske kontinent (men som tilhører UNESCOs Europaregion og/eller er deltagere i UNESCO-konventionen om anerkendelse af studier, diplomer og grader inden for de videregående uddannelser i de stater, der tilhører Europaregionen), inviteret til den diplomatiske konference til vedtagelse af denne konvention, og de er således blandt de potentielle deltagende lande.
24. Konventionen omfatter vurdering af kvalifikationer inden for de videregående uddannelser med henblik på afgørelser om anerkendelse eller andet. Men eftersom "anerkendelse" er nøglebegrebet både for de tidligere konventioner og for den gældende praksis på området, har man fundet det tilrådeligt at bevare termen i titlen til denne konvention.
25. I betragtning af konventionens lange officielle titel og i taknemmelighed over for de portugisiske myndigheder for deres invitation til at holde den diplomatiske konference i deres

hovedstad, er det blevet foreslået, at konventionen uformelt skal gå under betegnelsen "Lissabon- anerkendelseskonventionen".

AFSNIT I. DEFINITIONER

Artikel I

Definitionerne i afsnit I i konventionen er kun givet til brug for konventionen, og de tjener intet andet formål. Især ændrer de på ingen måde de definitioner, som stater og internationale institutioner og organisationer måtte anvende i deres interne administrative systemer og love.

Man har tilstræbt at begrænse definitionerne til nøgletermer i konventionen. Man har ikke forsøgt at definere termer, der ikke er anvendt i konventionen eller som kun er anvendt marginalt, selv når sådanne termer måtte være vigtige i andre sammenhænge inden for de videregående uddannelser.

Som et generelt princip er der kun givet definitioner for det, der måtte anses at være de mest generiske termer. Som eksempel kan nævnes termen *kvalifikationer*, der er blevet defineret, fordi den anses for at være den generiske term, hvorimod *grader*, *diplomer* og *titler* anses som værende eksempler på *kvalifikationer* og er blevet angivet som sådan i den forklarende rapport.

Adgang (til videregående uddannelse)

Termerne "adgang" og "optagelse" har forskellig betydning, men de er forbundet med hinanden. På en måde betegner de forskellige skridt i den samme proces henimod deltagelse i videregående uddannelse. Adgang er en nødvendig men ikke altid tilstrækkelig betingelse for at blive optaget på en videregående uddannelse. Yderligere retningslinier kan udarbejdes af de kompetente myndigheder på nationalt plan.

Termen "adgang" indebærer en vurdering af ansøgernes kvalifikationer med henblik på at fastslå, om de opfylder *minimumsbetingelserne* for at følge et givet videregående studieprogram. Adgang er forskellig fra optagelse, der vedrører enkeltpersoners egentlige deltagelse i det pågældende videregående studieprogram.

Optagelsessystemer kan være *åbne*, dvs. de kan acceptere alle ansøgere, der opfylder de fastsatte krav, eller *selektive*, dvs. at de kan begrænse optaget til en række studiepladser eller ansøgere. I et *åbent optagelsessystem* optages alle egnede ansøgere. Således overlapper begreberne "adgang" og "optagelse" hinanden. I et *selektivt optagelsessystem* betegner "adgang" imidlertid retten til at konkurrere om optagelse, dvs. få adgang til den pulje af kvalificerede kandidater, hvorfra de heldige ansøgere til et begrænset antal studiepladser udvælges. I et selektivt optagelsessystem er der således et antal egnede kandidater, som har fået adgang til videregående uddannelse, men som rent faktisk ikke bliver optaget, dvs. som ikke får egentlig tilladelse til at følge undervisningen inden for det pågældende videregående studieprogram.

Der er flere forskellige selektive optagelsessystemer, hvoraf de to almindeligste er *numerus clausus*-systemet og det system, hvor udvælgelsen er op til den enkelte videregående uddannelsesinstitution. Optagelsessystemer kan operere på nationalt, subnationalt, institutionelt og/eller andet plan. I et givet land kan optagelsen være selektiv ved alle institutioner eller åben ved nogle og selektiv ved andre. På en given institution kan optagelsen være selektiv til alle eller kun til nogle studieprogrammer, og forskellige optagelsessystemer eller -kriterier kan anvendes for forskellige studieprogrammer. Antallet af studiepladser ved et givet studieprogram og optagelseskravene kan variere fra år til år.

De fleste lande har udviklet en *adgangs- og optagelsespolitik*, der sigter på at øge deltagelsen i videregående studieprogrammer af høj kvalitet. Denne politik sigter på at øge og udvide deltagerens rate, fastholdelsesrate og interinstitutionelle overførsler mellem videregående uddannelsesinstitutioner, især for personer, der tilhører de underrepræsenterede grupper.

Optagelse (på videregående uddannelsesinstitutioner eller studieprogrammer)

Se "adgang" ovenfor.

Vurdering (af institutioner eller studieprogrammer)

Der kan foretages en vurdering af videregående uddannelsesinstitutioner som helhed eller af en eller flere af dens studieprogrammer. I begge tilfælde er formålet med vurderingen at fastslå, hvorvidt institutionen eller studieprogrammet opfylder de standarder, der er fastsat for videregående uddannelsesinstitutioner og studieprogrammer i den pågældende deltagerstat. I de fleste tilfælde foretages vurderingen for at fastslå, om en institution eller et studieprogram lever op til den fastsatte *minimums*standard. I nogle tilfælde kan vurderingen også - afhængig af den nationale politik - foretages for at etablere en *rangfølge* mellem institutioner og studieprogrammer eller for at fastslå, om den pågældende institutions eller det pågældende studieprogrammes resultater ligger højere end minimumstandarden. Konventionen bør ikke forstås, som om den tager standpunkt for eller imod en bestemt form for politik.

Metoder og procedurer for gennemførelse af en vurdering kan variere fra land til land, og det samme gælder for de standarder, der sættes for videregående uddannelsesinstitutioner og studieprogrammer. Deltagerstaterne bør derfor informere de øvrige deltagerstater om deres kriterier og procedurer for vurdering samt om resultaterne af vurderingen, jf. afsnit VIII. Selvevaluering kan være en del af en institutions vurderingsproces, og det kan deltagelsen af et eventuelt eksternt organ også. Omfanget af et eventuelt eksternt organs deltagelse kan variere.

Traditionelt er det sådan i Europa, at kvaliteten sikres gennem et offentligt videregående uddannelsessystem, hvor det relevante ministerium og parlamentet fører kontrol med de selvstyrende videregående uddannelsesinstitutioners kvalitet, herunder studieprogrammernes og det akademiske personales kvalitet. Det er forbundet med men ikke det samme som vurdering af institutioner eller studieprogrammer, der anvendes som den generiske term. Følgende er eksempler på vurdering af institutioner eller studieprogrammer:

- * "academic audit" udført af Higher Education Quality Council (HEQC) eller "assessment" udført af Higher Education Funding Councils (HEFC) (UK);
- * "accreditation"⁴ (USA; under debat i flere europæiske lande);
- * "évaluation par le Comité National d'Evaluation (CNE)" (Frankrig);
- * "visitatiecommissies" (besøgskommission) tilrettelagt af VSNU (*Vereiniging van samenwerkende Nederlandse universiteiten* (foreningen af nederlandske universiteter) og *Hoger Beropsonderwijs (HBO)-Raad* (Nederlandene)).

Vurdering kan indebære aktiviteter, der har til formål at styrke *kvalitetssikringen* eller *kvalitetsvurderingen*, der kan udføres på forskellig måde. Konventionen bør ikke forstås, som om den tager standpunkt for eller imod de særlige kvalitetssikringsmekanismer eller -metoder eller for eller imod den relative betydning af institutionsvurdering og kvalitetssikring.

I denne konvention henviser vurdering af videregående uddannelsesinstitutioner og studieprogrammer til en sådan vurdering foretaget på *nationalt* plan, dvs. at vurderingen foretages af den kompetente myndighed i det land, under hvis videregående uddannelsessystem institutionen eller studieprogrammet henhører eller søger at henhøre.

Vurdering (af individuelle kvalifikationer)

En vurdering af individuelle kvalifikationer bør være en skriftlig evaluering eller udtalelse om den pågældende kvalifikation og kan afgives med flere forskellige formål, lige fra formel anerkendelse til en uformel udtalelse om "hvad kvalifikationen er værd" uden noget yderligere formål. Vurderingen kan stilles til rådighed for de kompetente myndigheder, indehaveren af den pågældende kvalifikation og/eller til andre interessenter uanset, om det er nødvendigt med en formel anerkendelsesafgørelse eller ej og i overensstemmelse med de respektive nationale love, der sikrer privatlivets fred og fortrolighed omkring personlige oplysninger. Vurderingen kan afgives af videregående uddannelsesinstitutioner, organer og kompetente myndigheder.

Inden for rammerne af denne konventionen vedrører vurderingen af individuelle kvalifikationer vurderingen af sådanne kvalifikationer på *internationalt* plan, dvs. vurdering af kvalifikationer med henblik på at fastslå deres værdi i en anden deltagerstat end den, inden for hvis uddannelsessystem de er erhvervet.

Kompetent anerkendelsesmyndighed

Definitionen beskæftiger sig især med begrebet "kompetent *anerkendelsesmyndighed*". Der kan være andre myndigheder med kompetence for andre dele af de videregående uddannelser.

Den kompetente anerkendelsesmyndighed kan være et ministerium, et andet statsligt kontor eller organ, et halvofficielt organ, en videregående uddannelsesinstitution, en faglig organisation eller ethvert andet organ, der officielt har fået til opgave at træffe formelle og bindende afgørelser om anerkendelse af udenlandske kvalifikationer i de pågældende tilfælde.

Enhver sådan myndigheds kompetence kan strække sig til afgørelser om alle slags anerkendelsessager eller den kan være begrænset. Som eksempler kan nævnes:

- * anerkendelse udelukkende ved én videregående uddannelsesinstitution;
- * anerkendelse begrænset udelukkende til én slags videregående uddannelse, f.eks. ikke-universitære videregående uddannelseskvalifikationer;
- * anerkendelse udelukkende med akademisk sigte;
- * anerkendelse udelukkende med erhvervsmæssigt sigte.

I denne definition betyder "kompetence" retlig bemyndigelse til at træffe en vis form for afgørelse eller til at foretage en vis form for tiltag; den beskæftiger sig ikke med "kompetence" i betydningen viden. Mange organer kan ligge inde med viden om anerkendelse af videregående uddannelseskvalifikationer uden at have "kompetence" i den retlige betydning.

Videregående uddannelse

Begreberne *videregående uddannelse*, *videregående uddannelsesinstitution* og *videregående studieprogram* er indbyrdes forbundne, og definitionerne og artiklerne i den forklarende rapport bør læses med dette for øje.

Videregående uddannelse bygger videre på det kompetenceniveau, de kundskaber og de færdigheder, der almindeligvis erhverves via uddannelserne på sekundært niveau, selv om sådan kompetence og sådanne kundskaber og færdigheder også kan erhverves på anden måde såsom via selvstudium eller arbejde og livserfaring. For størsteparten af de studerendes vedkommende erhverves denne kompetence og disse kundskaber og færdigheder via formel uddannelse på sekundært niveau.

Det er vigtigt at understrege, at videregående uddannelse ikke blot "følger efter" uddannelserne på sekundært niveau i tid, men at den bygger på kompetence, kundskaber og færdigheder på et niveau, der normalt erhverves i uddannelserne på sekundært niveau. Videregående uddannelse tilbydes normalt via videregående studieprogrammer ved videregående uddannelsesinstitutioner, men det bør bemærkes, at videregående uddannelsesinstitutioner kan tilbyde undervisning, som ikke er på videregående uddannelsesniveau, og som derfor ikke vil kunne anses som værende videregående uddannelse. Omvendt kan institutioner, der ikke anses som henhørende under det videregående uddannelsessystem i en deltagerstat, tilbyde en række videregående studieprogrammer. Sådan undervisning kan for eksempel være særlig udformet for andre grupper end institutionens sædvanlige studerende.

Den eksakte definition af dette niveau og følgelig af videregående uddannelse og af en videregående uddannelsesinstitution eller et videregående studieprogram kan variere noget fra det ene land til det andet. Følgelig kan begrebet videregående uddannelsesinstitution også variere. For eksempel anses sygepleje i nogle lande for at være en videregående uddannelse, medens det i andre lande anses for at være en del af de postsekundære uddannelser uden at være en videregående uddannelse. Medens der kan gives generelle retningslinjer for

definitionen af videregående uddannelse, kan den eksakte definition og anvendelsen af termen i denne konvention ikke adskilles fra deltagerstaternes nationale praksis. En uddannelse eller et studieprogram, der falder inden for definitionen af videregående uddannelse i en deltagerstat, falder derfor ikke nødvendigvis inden for definitionen af videregående uddannelse i alle de andre deltagerstater.

Videregående uddannelsesinstitution

Et videregående studieprogram er et studieforløb eller en række studieforløb, hvis forskellige komponenter komplementerer og bygger videre på hinanden med henblik på at give den studerende en videregående uddannelseskvalifikation. Det tilbydes sædvanligvis inden for en given akademisk disciplin såsom biologi, datalogi eller historie. I nogle lande kan videregående studieprogrammer imidlertid fokusere på to eller flere discipliner såsom i det tyske *Magister Artium*-studieprogram eller det norske *cand.mag.*-studieprogram. Ethvert givet videregående studieprogram kan være bredt eller snævert defineret såsom jura eller international ophavsret. Det fører eller fører ikke til en særlig beskæftigelsesmæssig færdighed eller til en kvalifikation inden for et alment akademisk område.

Videregående studieprogrammer tilbydes sædvanligvis men ikke altid ved videregående uddannelsesinstitutioner, hvoraf de fleste tilbyder flere studieprogrammer. Medens "studieprogram" betegner det akademiske studieområde og krav, betegner "institution" de organisatoriske rammer, der er etableret for at tilbyde videregående uddannelse. Universiteterne er en type videregående uddannelsesinstitutioner, der generelt karakteriseres ved, at de har til opgave både at undervise og drive forskning inden for en lang række discipliner og på flere forskellige niveauer. Andre typer videregående uddannelsesinstitutioner kan tilbyde en snævrere række videregående studieprogrammer, der sigter mere særsomt på at give deres studerende en særlig faglig kompetence eller fortrinsvis at tilbyde videregående studieprogrammer inden for et eller et begrænset antal akademiske områder. Benævnelserne på og de organisatoriske modeller for samt typen og rækken af tilbudte fag ved ikke-universitære videregående uddannelsesinstitutioner kan variere betragteligt fra det ene land til det andet såvel som inden for de enkelte lande. *Fachhochschulen, fóiskola, institutos politécnicos, hogescholen, colleges* og *statlige højskoler* er en række eksempler på ikke-universitære videregående uddannelsesinstitutioner.

For at blive betragtet som en videregående uddannelsesinstitution inden for rammerne af denne konvention skal den pågældende institution eller det pågældende studieprogram være anerkendt af deltagerstatens kompetente myndigheder som henhørende under dens videregående uddannelsessystem. Se også "Vurdering (af institutioner og studieprogrammer)" og afsnit VIII.

Videregående studieprogram

Se "videregående uddannelsesinstitution".

Studieperiode

Definitionen af "studieperiode" understreger, at de elementer, som et delstudium består af, uanset hvor små eller store de er, skal udgøre en komponent af et videregående studieprogram. De kan ikke være tilfældigt valgte elementer uden relevans for det pågældende studieprogram. For at studieperioder skal kunne anerkendes, skal de være dokumenteret af den videregående uddannelsesinstitution, hvor de blev erhvervet og evalueret. Studieperioder gennemføres ofte men ikke altid i regi af arrangerede mobilitetsprogrammer. Det arbejde, der er udført med et godt resultat under studieperioden, kan udtrykkes i form af merit. Erhvervet merit kan overføres til andre videregående uddannelsesinstitutioner.

Kvalifikationer

A. Videregående uddannelseskvalifikation

B. Kvalifikation, der er adgangsgivende til videregående uddannelse

To typer kvalifikationer er relevante for konventionen:

- a) videregående uddannelseskvalifikationer;
- b) kvalifikationer, der er adgangsgivende til videregående uddannelse.

Begge typer kvalifikationer er omfattet af termen *kvalifikationer inden for de videregående uddannelser*, (jf. konventionens titel).

I henhold til konventionen er en *videregående uddannelseskvalifikation* ethvert dokument, der attesterer vellykket gennemførelse af et videregående studieprogram. En *kvalifikation, der er adgangsgivende til videregående uddannelse*, er ethvert dokument, der attesterer vellykket gennemførelse af en uddannelse, der af deltagerstaten anses for i princippet at give indehaveren af denne kvalifikation adgang til at deltage i videregående uddannelse. Det bemærkes, at visse ikke-uddannelsesmæssige kvalifikationer i nogle lande er adgangsgivende til videregående uddannelse, jf. artikel IV.8 om utraditionelle kvalifikationer. Utraditionelle kvalifikationer er ikke omfattet af denne definition af termen *kvalifikation*.

Det erkendes, at "kvalifikation" også kan antage betydningen kompetence, kundskaber og færdigheder erhvervet gennem den pågældende uddannelse, og at det er da også erhvervelsen af disse, der gør det muligt at udstede dokumentet. Men konventionen beskæftiger sig med anerkendelse af dokumenteret kompetence, kundskaber og færdigheder, uden at der skrives til fornyet vurdering, eksaminering og testning af sådan kompetence og sådanne kundskaber og færdigheder. Derfor begrænses definitionen af "kvalifikation" i denne konvention til at betyde dokumentation af kompetence, kundskaber og færdigheder. Særlige tilfælde, hvor sådan dokumentation ikke er mulig, omhandles i afsnit VII i denne konvention.

Kvalifikation antager endvidere betydningen af ethvert dokument, der attesterer vellykket gennemførelse af en uddannelse snarere end en del heraf. Varigheden og indholdet af en gennemført uddannelse kan variere betragteligt fra det ene land til det andet, fra den ene institution til den anden og fra det ene uddannelsesniveau til et andet. Studieperioder og merit

er imidlertid ikke omfattet af definitionen af termen 'kvalifikation', da begge termer indebærer større eller mindre komponenter af et studieprogram men ikke det fulde studieprogram. Det bør bemærkes, at en komponent, der i en deltagerstat opfattes som en komponent af en særlig kvalifikation, ikke behøver at blive opfattet som sådan i alle de øvrige deltagerstater, da sammensætningen af særlige studieprogrammer kan variere fra land til land og fra videregående uddannelsesinstitution til videregående uddannelsesinstitution.

Videregående uddannelseskvalifikationer bærer en lang række betegnelser på forskellige niveauer og i forskellige lande såsom "diploma", "degree", "title" og "certificate" eller lignende betegnelser på andre sprog. Det bør bemærkes, at disse eksempler ikke udgør en fuld liste over videregående uddannelseskvalifikationer, og at deres rækkefølge er vilkårlig. Antallet af niveauer inden for videregående uddannelseskvalifikationer kan variere landene imellem eller mellem typer af videregående uddannelse. En videregående uddannelseskvalifikation kan være adgangsgivende til en lang række yderligere aktiviteter, inden og uden for det videregående uddannelsessystem såsom videre studier eller udøvelse af et erhverv. Deltagerstaterne bør stille oplysninger til rådighed om deres videregående uddannelseskvalifikationer, herunder betegnelserne på kvalifikationerne på de(t) nationale sprog og kravene for erhvervelse af kvalifikationerne.

Anerkendelse

Anerkendelse er en art vurdering af individuelle kvalifikationer. Men medens en vurdering kan være enhver form for udtalelse om værdien af en udenlandsk kvalifikation, så betyder anerkendelse en formel udtalelse udstedt af en kompetent anerkendelsesmyndighed, der bekræfter den pågældende kvalifikations værdi og angiver følgerne af denne anerkendelse for indehaveren af den kvalifikation, der ansøges om anerkendelse af. For eksempel kan en kvalifikation anerkendes med henblik på videre studier på et givet niveau (såsom doktorstudier), til brug for erhvervelse af en titel eller med henblik på udøvelse af et erhverv, jf. afsnit VI.

I konventionen betyder "anerkendelse" tværnational anerkendelse og ikke kun anerkendelse inden for et givet land. Definitionen af anerkendelse med henblik på lønnet beskæftigelse sigter på anerkendelse med henblik på udøvelse af et erhverv generelt og er ikke særlig rettet imod anerkendelse med henblik på adgang til lovregulerede erhverv.

Krav

A. Generelle krav

Termerne "generelle krav" og "specifikke krav" er indbyrdes forbundne og bør ses i sammenhæng.

Generelle krav angiver betingelser, der skal være opfyldt af alle ansøgere inden for en bestemt kategori, f.eks. af alle, der ansøger om adgang til videregående uddannelse eller om erhvervelse af doktorgraden. I førstnævnte tilfælde kan det generelle krav være en bestået gymnasial uddannelse. I nogle lande kan der eksistere undtagelser for dette generelle krav

såsom adgang på grundlag af livserfaring, arbejds erfaring eller andre utraditionelle kvalifikationer (jf. artikel IV.8). I sidstnævnte tilfælde kan det generelle krav være beståede doktorstudier samt udarbejdelse af specialeafhandling baseret på uafhængig forskning.

Specifikke krav angiver de betingelser, der skal være opfyldt af ansøgere, der søger om adgang til særlige typer videregående studieprogrammer. I de fleste tilfælde kommer de specifikke krav oveni de generelle krav. Der kan være en lang række specifikke krav. Et eksempel på sådanne specifikke krav kan være kompetence inden for særlige fagområder (såsom matematik, naturfag eller fremmedsprog), der er påvist i deres kvalifikation fra det sekundære niveau eller i særlige adgangseksaminer. Et andet eksempel kan være et bestemt karaktergennemsnit i den afsluttende eksamen på sekundært niveau, der ligger over beståelsesminimum. Generelle og specifikke krav behandles i afsnit IV og VI. Det bemærkes, at princippet om rimelig anerkendelse gælder både for de generelle og de specifikke krav.

B. Specifikke krav

Se "generelle krav".

AFSNIT II. MYNDIGHEDERNES KOMPETENCE

Artikel II.1

Denne artikel beskriver den forskellige kompetence, som deltagerstaternes centrale myndigheder og de enkelte videregående uddannelsesinstitutioner har i de spørgsmål, der er omfattet af denne konvention, såvel som deltagerstaternes forpligtelser i forhold til de forskellige kategorier af kompetence. Bestemmelserne i denne artikel er af central betydning for fastsættelsen af deltagerstaternes forpligtelser i de senere artikler i denne konvention. Paragraf 3 slår fast, at deltagerstaternes særlige forpligtelser i medfør af konventionens artikler fastlægges i paragraf 1 og 2.

Artiklen søger at genoprette en skævhed i forpligtelserne imellem de deltagerstater, hvor det er deltagerstatens myndigheder, der har kompetence i anerkendelsesspørgsmål og de deltagerstater, hvor kompetencen ligger hos de videregående uddannelsesinstitutioner. I erkendelse af den begrænsede kompetence, som de centrale myndigheder har i stater, hvor afgørelser i anerkendelsessager ikke ligger hos de centrale myndigheder, pålægger denne artikel disse parter en forpligtelse til at sørge for, at der formidles oplysninger om konventionens bestemmelser til alle videregående uddannelsesinstitutioner inden for deres territorium, og at de opfordres til at følge denne konvention. Opmærksomheden henledes på ENIC-nettets vigtige rolle i formidlingen af sådanne oplysninger.

Artikel II.3

Denne artikel er udformet med ETS nr. 32, Den europæiske konvention om akademisk anerkendelse af universitetsgrader, artikel 9 (a), som forbillede og fastslår således det princip, at denne konvention ikke skal have indvirkning på nogen eksisterende bilaterale eller multilaterale konventioner eller aftaler mellem deltagerstater. Sådanne konventioner eller aftaler kan f.eks. findes i regi af Den Europæiske Union, Nordisk Ministerråd eller SNG.

AFSNIT III. GRUNDLÆGGENDE PRINCIPPER I FORBINDELSE MED VURDERINGEN AF KVALIFIKATIONER

Artikel III.1

Denne artikel angiver alle deltagerstaternes forpligtelse til at sørge for en rimelig vurdering af alle ansøgninger om anerkendelse af studier, kvalifikationer, beviser, diplomer eller grader udført eller erhvervet i en anden deltagerstat. Vurderingen skal foretages på den pågældende persons anmodning og for den kvalifikation, der er omfattet af ansøgningen. Ansøgere kan pålægges at fremskaffe dokumentation for deres kvalifikationer. Vurderingen kan antage form af vejledning eller en formel afgørelse om anerkendelse fra den kompetente myndighed. Vurderingen skal være baseret på behørig ekspertise og gennemsigtige procedurer og kriterier, og den bør stilles til rådighed til en rimelig pris og inden for en rimelig tidsfrist. De nationale informationscentre (jf. afsnit IX) kunne spille en vigtig rolle i forbindelse med tilvejebringelsen af sådanne vurderinger.

Termen "behørig adgang" betyder, at alle deltagerstater skal tage forholdsregler til vurdering af kvalifikationer i de forskellige øjemed, der er omfattet af konventionen. Den nærmere tilrettelæggelse heraf er op til den enkelte deltagerstat, men det fremgår af denne artikel, at ingen deltagerstat kan vælge ikke at ville sørge for en særlig type vurdering (f.eks. vurdering med henblik på videre studier eller vurdering i beskæftigelsesmæssig øjemed; det erindres med hensyn til sidstnævnte, at adgangen til lovregulerede erhverv ikke er omfattet af denne konvention). Rækkevidden og omfanget af disse forholdsregler fastsættes af den enkelte deltagerstat og skal være rimelige i forhold til efterspørgslen efter vurderinger. I denne forbindelse bør det understreges, at behørig adgang ikke bør forveksles med *ubegrænset* adgang. En deltagerstat kan for eksempel afvise at foretage yderligere vurdering af en kvalifikation, som allerede er blevet vurderet i samme øjemed inden for samme deltagerstat, medmindre ansøgeren kan understøtte ansøgningen med nye oplysninger af betydning for sagen. En videregående uddannelsesinstitution kan således afvise at vurdere en udenlandsk kvalifikation med henblik på adgang til videregående uddannelse, hvis kvalifikationen allerede er blevet vurderet i adgangsøjemed af en anden uddannelsesinstitution, der henhører under den samme deltagerstats videregående uddannelsessystem.

Artiklen angiver endvidere deltagerstaternes forpligtelse til at sørge for, at sådanne vurderinger finder sted uden forskelsbehandling. Anerkendelse kan ikke afvises udelukkende på baggrund af, at kvalifikationen er udenlandsk og ikke national, og omstændigheder, der ikke er forbundet med kvalifikationernes akademiske værdi, kan ikke tages i betragtning. For eksempel kan anerkendelse af kvalifikationer inden for historie eller fremmedsprog ikke afvises af den ene grund, at kvalifikationen er erhvervet i et givet land eller på baggrund af indehaverens oprindelse eller anskuelse. I den forbindelse bør det understreges, at konventionen finder anvendelse på alle personer, hvis kvalifikationer er erhvervet i en eller flere deltagerstater; dens anvendelse er ikke begrænset til statsborgere eller fastboende i disse deltagerstater.

Det bør bemærkes, at retten til rimelig anerkendelse ikke er en ret til anerkendelse for enhver pris og under alle omstændigheder. Rimelighedsbegrebet gælder proceduren og kriterierne for

anerkendelse. En beslutning om ikke at anerkende en given kvalifikation kan imødekomme ansøgerens ret til rimelig anerkendelse, hvis den fulgte procedure og den anvendte kriterier har været rimelige.

Artikel III.2

Denne artikel understreger betydningen af at indføre behørig procedure for behandling af ansøgninger om anerkendelse af kvalifikationer. Disse procedurer finder anvendelse på vurdering af kvalifikationer, uanset om kvalifikationerne i sidste instans bliver anerkendt eller ej. Denne bestemmelse er baseret på princippet om, at det er op til den myndighed, der evaluerer ansøgningen, at påvise, at ansøgeren ikke opfylder kravene om anerkendelse. Det er ikke op til ansøgeren at bevise, at hans kvalifikationer lever op til de standarder, der gælder i det land, hvor der søges om anerkendelse.

En ansøger bør informeres om den procedure, der skal følges i behandlingen af hans ansøgning. Procedurerne skal være sammenhængende på en sådan måde, at ansøgninger ikke behandles meget forskelligt af de forskellige videregående uddannelsesinstitutioner inden for det samme land. ENIC-nettet kunne anmodes om at udarbejde regler for god praksis hvad angår vurdering af udenlandske kvalifikationer, og de enkelte nationale centre kunne spille en vigtig rolle for så vidt angår formidlingen af information om god praksis til de videregående uddannelsesinstitutioner og andre organer, der vurderer udenlandske kvalifikationer i deres respektive lande.

Artikel III.3

Denne artikel understreger ansøgerens primære ansvar, når det gælder om at fremskaffe den information, der er nødvendig for vurderingen af hans ansøgning. En væsentlig del af denne pligt er forpligtelsen til at tilvejebringe denne information "i god tro", dvs. at tilvejebringe korrekt og sandfærdig information og ikke med forsæt udelade relevant information eller tilvejebringe forkert eller vildledende information.

Denne artikel understreger imidlertid også uddannelsesinstitutionernes ansvar, når det gælder om at tilvejebringe relevant information til dets tidligere studerende eller til de videregående uddannelsesinstitutioner, hvor disse søger om anerkendelse af deres kvalifikationer eller til myndighederne i de lande, hvor de søger om anerkendelse, til brug for vurderingen af en ansøgning om anerkendelse af kvalifikationer erhvervet ved den pågældende institution. Termen "uddannelsesinstitution" omfatter videregående uddannelsesinstitutioner såvel som institutioner, der tildeler kvalifikationer, der er adgangsgivende til videregående uddannelse. Det bemærkes imidlertid, at i nogle deltagerstater kan information kun sendes til en anden institution på ansøgerens anmodning.

Sådan information skal leveres "inden for rimelighedens grænser". Denne term betyder dels, at de videregående uddannelsesinstitutioner skal tilvejebringe den ønskede information så hurtigt som muligt for at være med til at sikre, at ansøgningen bliver behandlet inden for en rimelig tidsfrist (jf. artikel III.5). Og dels betyder den, at der er visse grænser for den indsats, der kræves af de videregående uddannelsesinstitutioner med hensyn til imødekommelse af

sådanne anmodninger. Medens definitionen af "rimelighedens grænser" fastsættes eksplicit af de kompetente myndigheder, kan det som et generelt fingerpeg angives, at forpligtelsen til at tilvejebringe information kan anses for at være begrænset eller endog ikke-eksisterende, når henvendelserne vedrører kvalifikationer, der blev erhvervet ved institutionen for meget lang tid siden, når den søgte information er let tilgængelig fra andre velkendte kilder eller når den ikke er tilgængelig uden en omfattende søgning i arkiver.

Sådan information kan omfatte udskrifter af relevante dele af institutionens protokoller, information om kurser, der er taget, og om opnåede resultater. Denne artikel læst i sammenhæng med artikel III.1 understreger også deltagerstaternes forpligtelse til at foranledige, at deres uddannelsesinstitutioner tilvejebringer den ønskede information i sådanne tilfælde. For eksempel må ingen deltagerstat eller uddannelsesinstitution i en deltagerstat afvise at tilvejebringe sådan information af politiske, religiøse eller andre grunde.

Artikel III.4

Denne artikel understreger betydningen af at synliggøre de videregående uddannelsessystemer såvel som de adgangsgivende uddannelser for det akademiske samfund og især for eksperter i akademisk anerkendelse og for dem, der vurderer eksamensbeviser i andre deltagerstater. Denne artikel understreger deltagerstaternes ansvar, når det gælder om at tilvejebringe behørig information om deres egne uddannelsessystemer. De nationale informationscentre om anerkendelse og mobilitet (jf. afsnit IX og X) bør spille en væsentlig rolle med hensyn til tilvejebringelsen af denne information.

Artikel III.5

Begrebet, at ansøgere har ret til at modtage svar inden for en rimelig tidsfrist er centralt for god praksis og af særlig betydning for ansøgere, der ansøger om anerkendelse med henblik på videre studier eller med henblik på at anvende deres kvalifikationer som grundlag for lønnet beskæftigelse. Hvis ansøgningen om anerkendelse afvises, kan disse ansøgere være nødsaget til at gennemføre supplerende uddannelse for at kvalificere sig. Hvis afgørelsen på deres ansøgning forsinkes betydeligt, kan ansøgerne blive tvunget til at gå i gang med denne uddannelse for at undgå yderligere forsinkelser, selv om deres ansøgninger i sidste instans måtte falde ud til deres fordel. Deltagerstaterne tilskyndes til at offentliggøre og informere ansøgere om, hvad de anser for at være en "rimelig tidsfrist" i relation til artikel III.4 og III.5 i denne konvention. I denne sammenhæng henledes opmærksomheden på, at EU's generelle direktiver om anerkendelse med henblik på udøvelse af et erhverv (Rådets direktiver 89/48/EØF og 92/51/EØF) fastsætter en frist på fire måneder for at træffe en afgørelse om anerkendelse med henblik på udøvelse af et erhverv.

Det angives eksplicit, at den "rimelige tidsfrist" skal regnes fra det tidspunkt, hvor ansøgeren har tilvejebragt al den information, der er nødvendig, for at sagen kan behandles. Det underforstås imidlertid, at den institution, der vurderer ansøgningen, skal ekspedere enhver anmodning om yderligere information inden for en rimelig tidsfrist fra den dato, ansøgningen blev modtaget på institutionen, og at anmodninger om yderligere information skal være rimelige og ikke kun tjene til formål at undgå eller udsætte en afgørelse.

Medens en afgørelse, der falder ud til ansøgerens fordel, ikke behøver at begrundes, skal der gives begrundelse for en afgørelse, der ikke falder ud til ansøgerens fordel. Bestemmelsen om, at det er op til den myndighed, der evaluerer ansøgningen, at påvise, at ansøgeren ikke opfylder kravene for anerkendelse (jf. artikel III.2), er tæt forbundet med ansøgerens ret til at anke afgørelsen. Foranstaltninger og procedurer for at anke afgørelser er underkastet den gældende lovgivning i den pågældende deltagerstat, selv om behandlingen af anken bør underkastes de samme krav om gennemsigtighed, sammenhæng og vederhæftighed, som gælder for den oprindelige vurdering af ansøgningen. Der bør informeres om, hvordan en afgørelse kan ankes og om tidsfristerne for en sådan anke. I de tilfælde, hvor en ansøger kan opnå anerkendelse ved at tage yderligere eksaminer eller gennemgå andre foranstaltninger, bør der gives behørig information herom.

AFSNIT IV. ANERKENDELSE AF EKSAMINER, DER GIVER ADGANG TIL VIDEREGÅENDE UDDANNELSE

Artikel IV.1

Denne artikel vedrører de *generelle* adgangskrav til videregående uddannelse i modsætning til de adgangskrav, der gælder for visse typer videregående uddannelser eller studieprogrammer (jf. artikel IV.2). Det grundlæggende princip i konventionen er, at kvalifikationer, der giver indehaveren adgang til videregående uddannelse i én deltagerstat, skal give indehaveren samme ret i andre deltagerstater. Der gøres opmærksom på, at *adgang* betyder vurdering af ansøgernes kvalifikationer med henblik på at fastslå, om de opfylder de generelle krav for deltagelse i videregående uddannelse, men at deres egentlige deltagelse kan gøres afhængig af, at der er et tilstrækkeligt antal studiepladser til rådighed (*optagelse*). Adgang er derfor et første skridt til at følge studier inden for de videregående uddannelser. I nogle tilfælde fører adgang automatisk til optagelse, men i de fleste tilfælde er optagelse det andet skridt til at følge studier inden for de videregående uddannelser, og ikke alle ansøgere, der har fået adgang, bliver optaget, jf. definitionerne af *adgang* og *optagelse* i afsnit I.

En deltagerstat kan imidlertid afvise at tildele anerkendelse, hvis den kan påvise, at der er væsentlige forskelle mellem dens egne generelle adgangskrav og dem, der gælder i den deltagerstat, hvor kvalifikationen er erhvervet. Sådanne forskelle kan vedrøre indholdet i grundskole- og ungdomsuddannelsen såsom

- * en væsentlig forskel mellem en almen og en specialiseret teknisk uddannelse;
- * en forskel i uddannelsens varighed, der i væsentlig grad indvirker på fagenes indhold;
- * tilstedeværelse, manglende tilstedeværelse eller omfanget af særlige fag såsom nødvendige kurser eller ikke-akademiske fag;
- * en væsentlig forskel i fokusering mellem f.eks. en uddannelse, der først og fremmest er rettet mod adgang til videregående uddannelser, og en uddannelse, der først og fremmest har til formål at forberede til arbejdsmarkedet.

Ovennævnte eksempler viser en række relevante områder, hvor der kan foreligge væsentlige forskelle. Det bør imidlertid understreges, at ikke *alle* forskelle i relation til et af disse områder bør anses for at være væsentlige.

Som en generel regel opfordres deltagerstaterne og de videregående uddannelsesinstitutioner imidlertid til, at de i deres vurdering af, hvorvidt der foreligger væsentlige forskelle mellem de to pågældende kvalifikationer, så vidt muligt tager højde for de enkelte kvalifikationers beskaffenhed og ikke udelukkende foretager en automatisk sammenligning af den varighed, som uddannelsen skal have, for at kvalifikationen kan tildeles. Den deltagerstat eller institution, der ønsker at afvise anerkendelse, er forpligtet til at påvise, at de pågældende forskelle er væsentlige.

Termen "kvalifikationer udstedt af andre deltagerstater" bør også anses for at omfatte kvalifikationer, der tilhører uddannelsessystemet i en deltagerstat, men som er erhvervet ved

en skole eller anden uddannelsesinstitution, der er beliggende uden for denne deltagerstats territorium.

Artikel IV.2

Formålet med artikel IV.2 er at tydeliggøre, at de deltagerstater, der ikke har noget anerkendelsessystem, som alternativ skal sørge for et vurderingssystem. Det er ikke formålet, at en deltagerstat, der har et anerkendelsessystem, skal være i stand til at beslutte sig i en given sag til kun at sørge for en vurdering.

Artikel IV.3

Denne artikel vedrører kvalifikationer, der kun er adgangsgivende til visse typer videregående uddannelser, såsom tekniske uddannelser og sygepleje, eller kun til visse typer institutioner eller til ikke-universitære videregående uddannelser generelt men ikke til universiteter. Et eksempel på sidstnævnte er det nederlandske HAVO (*Hoger Algemeen Vormend Onderwijs*) diplom, der giver adgang til de videregående uddannelser ved de nederlandske *hogescholen*.

Artikel IV.4

Denne artikel vedrører tilfælde, hvor der udover de generelle adgangskrav til de videregående uddannelser, som er behandlet i artikel IV.1 og IV.2, er fastsat specifikke krav for adgang til særlige studieprogrammer. Følgende er eksempler på sådanne specifikke adgangskrav:

- a) et særligt studieprogram er udelukkende åbent for indehavere af et diplom inden for det naturfaglige område eller alt efter omstændighederne den klassiske gren af de gymnasiale uddannelser;
- b) kendskab til et særligt fag såsom et klassisk eller moderne fremmedsprog, fysik, kemi, matematik, filosofi;
- c) en praktikperiode
- d) et hvilket som helst andet supplerende bevis, der måtte kræves udover afgangsbeviset fra skolen.

Specifikke krav bør kun stilles, når de er absolut nødvendige fra et uddannelsesmæssigt synspunkt. De må under ingen omstændigheder tjene som påskud for at udelukke studerende med kvalifikationer erhvervet i en af deltagerstaterne. Som generel regel kan det kræves, at ansøgere med kvalifikationer erhvervet i en af deltagerstaterne opfylder tilsvarende betingelser som dem, der stilles indehavere af lignende kvalifikationer i den pågældende deltagerstat, der ønsker at følge de samme studier. Deltagerstaterne og deres videregående uddannelsesinstitutioner bør imidlertid være generøse, når de afgør, om studerende med kvalifikationer erhvervet i en af deltagerstaterne opfylder sådanne krav.

Artikel IV.5

Denne artikel omfatter tilfælde, hvor de generelle adgangskrav til de videregående uddannelser i en deltagerstat er bevis for afsluttet gymnasial uddannelse *plus* en yderligere adgangsgivende eksamen tilrettelagt og standardiseret på nationalt eller centralt plan. Særlige eksaminer, der skal verificere, om ansøgerne opfylder adgangskravene til særlige studieprogrammer, er omfattet af artikel IV.7.

I deres overvejelser, om de skal gøre anvendelse af denne artikel bør deltagerstaterne skelne mellem systemer, hvor formålet med den yderligere eksamen er at tilvejebringe en yderligere mekanisme til at foretage en udvælgelse mellem højt kvalificerede ansøgere, og systemer, hvor formålet med eksamenen er at tilvejebringe en yderligere mekanisme til at afgøre, om ansøgerne rent faktisk opfylder adgangskravene til de videregående uddannelser. I deres anvendelse af denne artikel bør deltagerstaterne have tilstrækkelig grund til at formode, at eksamenen opfylder sidstnævnte funktion.

Hvis der kræves en yderligere adgangseksamen for at få generel adgang til de videregående uddannelser i en deltagerstat (som forklaret ovenfor), kan de andre deltagerstater kræve, at ansøgere fra denne deltagerstat skal opfylde dette krav, før de kan få adgang. Subsidiært kan deltagerstaterne tilbyde ansøgere en mulighed for at opfylde de yderligere krav inden for uddannelsessystemet i den stat, hvor ansøgeren har søgt om adgang, for eksempel ved at tilbyde særlige eksaminer af en lignende art og/eller ved at tilbyde forberedende kurser. Artiklen finder kun anvendelse på ansøgere med kvalifikationer fra deltagerstater, hvor de yderligere adgangseksaminer udgør en væsentlig del af de samlede adgangskrav til de videregående uddannelser. Den bør anvendes med omhu og i god tro, og den bør under ingen omstændigheder anvendes udelukkende med henblik på at begrænse antallet af ansøgere fra et givet land.

Artikel IV.6

Denne artikel anerkender, at selektiv optagelse i stadig stigende grad synes at være normen i en lang række lande i Europaregionen. Optagelsen på en videregående uddannelsesinstitution eller på visse studieprogrammer ved en videregående uddannelsesinstitution kan være begrænset ud fra økonomiske betragtninger, af kapacitetsårsager, for at begrænse antallet af praktiserende inden for et givet erhverv eller af andre årsager, uden at det krænker en persons ret til anerkendelse af hans kvalifikationer, der er generelt adgangsgivende eller adgangsgivende til en særlig videregående uddannelse. Det system, der er etableret til at administrere selektiv optagelse, kan variere fra land til land. Optagelsessystemer kan operere på nationalt, subnationalt, institutionelt og/eller andet plan. Forskellige former for selektive optagelsessystemer, såsom *numerus clausus*, anvendes hyppigt.

Ved gennemførelsen af et selektivt optagelsessystem bør der imidlertid ikke ske forskelsbehandling. Især bør indehavere af kvalifikationer erhvervet i en anden deltagerstat ikke udelukkes udelukkende på baggrund af deres kvalifikations oprindelse. Evalueringen af kvalifikationer erhvervet i en anden deltagerstat bør foretages i henhold til de principper om rimelighed og ikkeforskelsbehandling, der er beskrevet i afsnit III.

Det bør ikke desto mindre bemærkes, at statsborgerskab eller opholdsret i visse begrænsede tilfælde kan være et afgørende kriterium for optagelse på visse typer videregående uddannelser såsom ved militærakademier eller videregående uddannelser, hvis ene formål det er at uddanne til visse andre funktioner, der er begrænset til borgerne i det pågældende land. I nogle lande kunne dette være tilfældet for så vidt angår studieprogrammer, der forbereder til karrierer inden for civiletaterne eller visse grene af civiletaterne, hvis statsborgerskab er en forudsætning for at blive ansat i civiletaterne eller i de grene af civiletaterne, som studieprogrammerne forbereder til. I nogle lande kan adgangen til visse meget dyre studieprogrammer, såsom medicin, også være underkastet et krav om statsborgerskab og/eller opholdsret.

Artikel IV.7

Denne artikel fastslår en institutions ret til at afvise at optage ellers kvalificerede ansøgere, som ikke er i stand til at demonstrere tilstrækkelig kendskab til undervisningssprog(ene) ved den pågældende institution. Det behøver ikke at være det/de officielle sprog i det land, hvor institutionen er beliggende. For eksempel kan der, hvis en ansøger søger om optagelse på et studieprogram, der udelukkende tilbydes på engelsk ved en institution, der er beliggende i et land med et andet officielt sprog, være krav om kendskab til engelsk frem for kendskab til det lokale sprog. Et andet eksempel kunne være en ansøger, der søger om optagelse på et catalansk universitet, hvor der afhængig af studieprogrammet kan være krav om kendskab til catalansk snarere end - eller udover - spansk (castiliansk). Artiklen ville også give en institution ret til at kræve læsefærdigheder i et givet sprog, som ikke er undervisningssproget, hvis en sådan færdighed kræves for at opfylde læsekravene ved det pågældende studieprogram. Denne artikel blander sig ikke i en institutions ret til at kræve, at de studerende har et vist begyndelsesniveau i fremmedsprogene.

Artikel IV.8

Denne artikel fastslår princippet om, at en deltagerstat, når den accepterer utraditionelle kvalifikationer som grundlag for adgang til videregående uddannelser, også skal tage ansøgere i betragtning, som har erhvervet deres utraditionelle kvalifikationer i andre deltagerstater på samme måde, som de gør for ansøgere, der har erhvervet deres utraditionelle kvalifikationer i den deltagerstat, hvor der søges om anerkendelse.

Denne artikel er på ingen måde bindende for deltagerstater, som ikke har nogen bestemmelser om at give ansøgere adgang til videregående uddannelse på grundlag af utraditionelle kvalifikationer.

Termen "utraditionelle kvalifikationer" skal forstås som andre kvalifikationer end de gymnasiale kvalifikationer, der traditionelt accepteres som adgangsgrundlag til de videregående uddannelser (suppleret med eventuelle generelle eller fagspecifikke adgangseksaminer eller -krav) såsom nærmere angivet erhvervs- eller livserfaring. Uttraditionelle kvalifikationer kan være generelt adgangsgivende til videregående uddannelse eller udelukkende til særlige typer videregående uddannelser.

Artikel IV.9

Denne artikel reflekterer stigningen i antallet af uddannelsesinstitutioner, der opererer uden for uddannelsessystemet i det land, hvor de er beliggende.

Under forudsætning af den store forskelligartethed med hensyn til

- a) disse institutioners status og kvalitet og
- b) det omfang, i hvilket deres uddannelser underkastes institutionel vurdering

kan deltagerstaterne føle, at der er behov for at udelukke nogle af disse institutioner fra at være omfattet af denne konvention. Selv om dette er en fulgyldig mulighed, tilskyndes deltagerstaterne til at gøre behersket brug af artikel IV.9 og at gøre det i overensstemmelse med de grundlæggende principper i denne konvention.

AFSNIT V. ANERKENDELSE AF STUDIEPERIODER

Artikel V.1

Denne artikel fastslår det grundlæggende princip, at studieperioder, der er gennemført i udlandet, skal anerkendes, medmindre der kan påvises en væsentlig forskel mellem den studieperiode, der er gennemført i udlandet, og den del af det videregående studieprogram, som den skal erstatte. Den deltagerstat eller institution, der ønsker at afvise anerkendelse, er forpligtet til at påvise, at de pågældende forskelle er væsentlige. Denne artikel skelner ikke mellem deltagere i arrangerede mobilitetsprogrammer og de såkaldte "free movers".

Det erkendes, at det kan være vanskeligere for en kompetent anerkendelsesmyndighed at påvise, at der er væsentlige forskelle i forbindelse med anerkendelse af studieperioder end i forbindelse med anerkendelse af adgangsgivende kvalifikationer (afsnit IV) eller videregående uddannelseskvalifikationer (afsnit VI). Der er derfor behov for at etablere retningslinier i denne henseende. De kunne foreslås af ENIC-nettet under hensyntagen til de videregående uddannelsesinstitutioners erfaringer. Som eksempel kan nævnes, at deltagerstaterne bør udvise behørig fleksibilitet i deres definitioner, samtidig med at de tager hensyn til kvaliteten af og større forskelle i studieprogrammernes indhold i definitionen af "væsentlige forskelle". Opmærksomheden bør især rettes på, at en snæver definition af begrebet "væsentlige forskelle" i relation til kursusindhold nemt kan virke begrænsende på den akademiske mobilitet.

Artikel V.2

Formålet med artikel V.2 er at tydeliggøre, at de deltagerstater, der ikke har noget anerkendelsessystem, som alternativ skal sørge for et vurderingssystem. Det er ikke formålet, at en deltagerstat, der har et anerkendelsessystem, skal være i stand til at beslutte sig i en given sag til kun at sørge for en vurdering.

Artikel V.3

Denne artikel skitserer nogle betingelser, der kan lette anerkendelsen af studieperioder gennemført i udlandet især i regi af arrangerede mobilitetsprogrammer. Det bør understreges, at mens deltagerstaterne *kan* vælge at gøre anerkendelsen af studieperioder betinget af opfyldelsen af disse betingelser, kan de også vælge ikke at anse disse som værende *nødvendige* betingelser for anerkendelsen af studieperioder.

Denne artikel understreger, at forudgående aftaler mellem den institution, hvor kvalifikationen er erhvervet, og den institution, hvor der søges om anerkendelse, kan lette anerkendelsen meget. Sådanne forudgående aftaler vil ofte være aftaler mellem to eller flere institutioner, der er indgået ikke kun for enkelte studerende men også i regi af et fælles program vedrørende et antal studerende og omfattende en periode af adskillige års varighed. Sådanne aftaler kan være bilaterale aftaler, aftaler mellem en række videregående uddannelsesinstitutioner eller aftaler inden for arrangerede udvekslingsprogrammer såsom SOCRATES (ERASMUS), TEMPUS, NORDPLUS og CEEPUS eller i regi af en generel aftale om anerkendelse af deleksaminer

såsom "Overenskomst om mulighed for meritoverførsel for deleksaminer m.v. taget i et af de nordiske lande" vedtaget af Nordisk Ministerråd (*Nordiska ministerrådets beslut om nordisk tentamensgiltighed*). De kan også omfatte anvendelsen af et meritoverførselssystem som EU's ECTS-ordning (European Credit Transfer System).

Artiklen understreger også betydningen af, at ansøgeren tilvejebringer dokumentation for den gennemførte studieperiode, som der søges om anerkendelse af, og betydningen af, at de videregående uddannelsesinstitutioner tilvejebringer behørig dokumentation til de udenlandske studerende, der gennemfører studieperioder ved institutionen.

AFSNIT VI. ANERKENDELSE AF VIDEREGÅENDE UDDANNELSES- KVALIFIKATIONER

Artikel VI.1

Denne artikel anerkender, at afgørelser om anerkendelse kan indebære andre faktorer end de kundskaber og færdigheder, der attesteres af den videregående uddannelseskvalifikation, og fastslår det grundlæggende princip, at deltagerstaterne bør anerkende videregående uddannelseskvalifikationer, der er erhvervet i en hvilket som helst anden deltagerstats videregående uddannelsessystem, medmindre der kan påvises en væsentlig forskel mellem den kvalifikation, der søges om anerkendelse af og den tilsvarende kvalifikation i det land, hvor der søges om anerkendelse. Det understreges, at forskellen skal være både væsentlig og relevant som defineret af den kompetente anerkendelsesmyndighed. Anerkendelse kan ikke afvises af årsager, der er uvæsentlige for kvalifikationen eller for den hensigt, der ligger til grund for ansøgningen om anerkendelse. Det er op til deltagerstaten eller den videregående uddannelsesinstitution, der ønsker at afvise anerkendelse, at påvise, at forskellen er væsentlig.

Der bør foretages en skelnen mellem de kundskaber og færdigheder, der attesteres af den videregående uddannelseskvalifikation, og andre krav, der stilles i forbindelse med anerkendelse med henblik på udøvelse af et erhverv på baggrund af denne kvalifikation. I kraft af nærværende artikel skal kvalifikationer udstedt i andre deltagerstater anerkendes, for så vidt som de opfylder de krav, der er fastsat i denne artikel, som en forudsætning for anerkendelse med henblik på udøvelse af et erhverv for så vidt angår de kundskaber og færdigheder, der attesteres af den pågældende videregående uddannelseskvalifikation (jf. også artikel VI.2). Herudover og især i tilfælde af lovregulerede erhverv kan deltagerstaternes kompetente myndigheder stille andre krav for anerkendelse af afsluttede videregående uddannelseskvalifikationer med henblik på udøvelse af et erhverv, såsom krav om praktikperioder gennemført udover eller efter de videregående uddannelser eller om behørig kompetence i de officielle eller regionale sprog, der tales i det land, hvor der søges om anerkendelse. Sådanne yderligere krav for anerkendelse af afsluttede videregående uddannelseskvalifikationer med henblik på udøvelse af et erhverv er ikke omfattet af denne konvention, og denne artikel har ej heller nogen indvirkning på nationale love og bestemmelser om udøvelsen af et givet erhverv. Hvis en betydelig del af en ansøgers studier til den pågældende kvalifikation er foregået ved en institution, der ikke er anerkendt som henhørende under det videregående uddannelsessystem i en deltagerstat, kan deltagerstaterne anse dette som værende en væsentlig forskel i medfør af denne artikel.

De kompetente myndigheder i forbindelse med anerkendelse af afsluttede videregående uddannelseskvalifikationer vil i de fleste tilfælde være videregående uddannelsesinstitutioner, men det kan også være andre organer, der ofte er nedsat med netop dette for øje. Dette gælder for eksempel den tyske *Staatsprüfung* i medicin, tandlægevidenskab, farmaci, jura og læreruddannelse. For at sikre den særlige offentlige interesse i disse erhverv har de tyske ministerier fastsat de større eksamensfag for disse videregående studieprogrammer i Tyskland. Men ansvaret for undervisningens og forskningens kvalitet forbliver fuldt og helt universitetets, og statseksamensudvalgene består hovedsagelig af videnskabeligt personale fra den videregående uddannelsesinstitution, der tilbyder undervisning inden for det givne

område, således at *Staatsprüfungen* af universiteterne bliver anset som værende på samme akademiske niveau som de egentlige grader og accepteres på lige fod med dem som adgangsgivende til doktorstudier. I de fleste central- og østeuropæiske lande har førsteeksaminer også en dobbeltfunktion. De giver både adgang til et erhverv og til doktorstudier.

Artikel VI.2

Hensigten med artikel VI.2 er at tydeliggøre, at de deltagerstater, der ikke har noget anerkendelsessystem, bør sørge for et alternativ i form af et vurderingssystem. Det er ikke hensigten, at en deltagerstat, der har et anerkendelsessystem, skal være i stand til i en given sag at beslutte sig til kun at levere en vurdering.

Artikel VI.3

Denne artikel skitserer de eventuelle konsekvenser af anerkendelsen af videregående uddannelseskvalifikationer udstedt af andre deltagerstater. Anerkendelse kan komme på tale med henblik på det ene eller begge de angivne formål:

- a) retten til at søge adgang til evt. videre studier på et højere niveau og/eller særlige studier eller til eksaminer i en hvilken som helst deltagerstat. Bestemmelsen omfatter eksplicit den ret, som en kvalificeret ansøger med kvalifikationer udstedt i en anden deltagerstat har til at søge om adgang til de forberedende studier til doktorgraden;
- b) den ret, som indehavere af kvalifikationer udstedt i en anden deltagerstat har til at anvende deres udenlandske titler. De kompetente myndigheder i deltagerstaterne kan tildele ret til at anvende titlen i den nøjagtige form, som den blev tildelt i i den pågældende deltagerstat eller i en anden form. De kan subsidiært tildele ret til at anvende den tilsvarende titel i det land, hvor der søges om anerkendelse. Konventionen indskrænker ikke de kompetente myndigheder i deltagerstaterne på dette område. Men de kompetente anerkendelsesmyndigheder i mange deltagerstater kan ønske at udelukke ubeføjet anvendelse af oversættelser af titler og grader.

Herudover vedrører denne artikel anerkendelse med henblik på udøvelse af et erhverv af kundskaber og færdigheder, der er attesteret ved en videregående uddannelseskvalifikation udstedt i en anden deltagerstat. Anerkendelsen af andre komponenter af en kvalifikation, såsom praktikperioder udover eller efter den videregående uddannelse, er ikke omfattet af denne artikel, og den har ej heller nogen indvirkning på nationale love og bestemmelser om udøvelse af erhverv eller erhvervsmæssig beskæftigelse.

Artikel VI.4

Denne artikel omfatter de samme emner som artikel VI.3 men i tilfælde, hvor det er en vurdering snarere end en afgørelse om anerkendelse, der gør sig gældende. Følgelig antager formuleringen af denne artikel form af en vejledning og ikke af konsekvenser af afgørelsen.

Artikel VI.5

Denne artikel omfatter samme emner som artikel IV.9 men med henvisning til videregående uddannelse.

AFSNIT VII. ANERKENDELSE AF KVALIFIKATIONER, SOM INDEHAVES AF FLYGTNINGE, HJEMSTAVNSFORDREVNE OG PERSONER I EN FLYGTNINGELIGNENDE SITUATION

Artikel VII

Problemet med flygtninge, hjemstavnsfordrevne og personer i en flygtningelignende situation bliver stadig mere akut i Europa. Mange flygtninge, hjemstavnsfordrevne og personer i en flygtningelignende situation er ikke i besiddelse af dokumentation for deres kvalifikationer, fordi de har måttet efterlade deres personlige ejendele og papirer i hjemlandet, fordi det er umuligt at kommunikere med den/de institution(er), hvor de erhvervede deres kvalifikationer, fordi de relevante sager og protokoller er blevet ødelagt i forbindelse med krigs- eller voldshandlinger og/eller fordi den relevante information tilbageholdes af politiske eller andre årsager. Artiklen forpligter deltagerstaterne til at udvise fleksibilitet ved anerkendelsen af kvalifikationer, som indehaves af flygtninge, hjemstavnsfordrevne og personer i en flygtningelignende situation inden for de grænser, der sættes af den enkelte deltagerstats system, og i overensstemmelse med den enkelte deltagerstats forfatningsmæssige såvel som lov- og bekendtgørelsesmæssige bestemmelser. Sådant en foranstaltning kunne være en foreløbig anerkendelse af kvalifikationer, der hævdes at indehaves på grundlag af en tro og love erklæring, og i tilfælde af anerkendelse af kvalifikationer med henblik på videre studier en bestemmelse om, at en studieplads kan tilbagekaldes, hvis ansøgeren har givet fejlagtig information eller afholdelse af særlige eksaminer for at gøre det muligt for flygtninge, hjemstavnsfordrevne og personer i en flygtningelignende situation at bevise, at de besidder de kvalifikationer, som de hævder at have erhvervet.

AFSNIT VIII. INFORMATION OM VURDERING AF VIDEREGÅENDE UDDANNELSESINSTITUTIONER OG STUDIEPROGRAMMER

Artikel VIII.1

Konventionen forpligter deltagerstaterne til at tilvejebringe al information om anerkendelse af institutioner og uddannelser, som forefindes i den pågældende deltagerstat. Den forpligter ikke deltagerstaterne til at tilvejebringe information om spørgsmål, som de ikke er kompetente i eller til at udarbejde lister, der rangordner videregående uddannelsesinstitutioner.

Udviklingen inden for de videregående uddannelser har ført til en lange række videregående uddannelsesinstitutioner og studieprogrammer i mange lande, herunder private. Denne udvikling har ført til en længere række videregående uddannelseskvalifikationer og til forskellig kvalitet i kvalifikationer, der erhverves på samme niveau men ved forskellige institutioner eller inden for forskellige studieprogrammer. Det er væsentligt at have viden om kvaliteten ved en given institution eller et givet studieprogram, hvis man skal fastslå, om en kvalifikation udstedt af denne institution eller på grundlag af hint studieprogram skal anerkendes. Denne artikel forpligter deltagerstaterne til at tilvejebringe behørig information om alle videregående uddannelsesinstitutioner, der henhører under dens videregående uddannelsessystem, og om de studieprogrammer, der udbydes af disse institutioner (jf. definitionerne af "videregående uddannelse", "videregående uddannelsesinstitution" og "videregående studieprogram", afsnit I) med henblik på at give andre deltagerstater den nødvendige baggrundsviden til at kunne afgøre, om en given kvalifikation bør anerkendes.

Det bør understreges, at den problematik, der behandles i denne artikel, ikke vedrører offentligt eller privat ejerskab eller drift af videregående uddannelsesinstitutioner eller studieprogrammer men snarere den information, der skal til for at vurdere kvalifikationer udstedt af disse institutioner eller på grundlag af disse studieprogrammer. Det erkendes imidlertid, at denne problematik kan være særlig væsentlig for så vidt angår kvalifikationer udstedt af private institutioner, når der ikke foreligger nogen implicit eller eksplicit vurdering af institutionen via den offentlige finansieringsprocedure. Hvis det land, som den videregående uddannelsesinstitution tilhører eller hævder at tilhøre, ikke har stillet sådan information til rådighed, kan et land, hvor der søges om anerkendelse, vælge at afvise anerkendelse af kvalifikationer erhvervet ved institutionen eller på baggrund af det pågældende studieprogram. Manglende information om disse institutioner og studieprogrammer kan derfor være en ulempe for studerende, der studerer - eller har studeret - ved seriøse private institutioner eller studieprogrammer.

Denne artikel skelner mellem deltagerstater, der har etableret et system til formel vurdering af videregående uddannelsesinstitutioner og studieprogrammer og dem, der ikke har. Førstnævnte bør stille information til rådighed om metoder og resultater i forbindelse med denne vurdering og om kvalitetsstandarden for den enkelte type videregående uddannelsesinstitution og studieprogram. Sidstnævnte, der ikke har noget formelt system og måske heller ikke nogen formelle kriterier for vurdering af institutioner og studieprogrammer, bør ikke desto mindre tilvejebringe information om anerkendelsen af de forskellige kvalifikationer, der erhverves ved en hvilken som helst institution eller på grundlag af et

hvilket som helst studieprogram, der henhører under deres videregående uddannelsessystem. I mange tilfælde vil ikke-statslige organer tilvejebringe informationen, men de statslige myndigheder vil være ansvarlige for etableringen af informationsnetværk.

Konventionen henviser både i dens operationelle artikler og i definitionerne i afsnit I til institutioner og studieprogrammer, *der henhører under en deltagerstats videregående uddannelsessystem*, snarere end til institutioner og studieprogrammer, *der er beliggende eller drives inden for en deltagerstats territorium*. Denne forandring i fokuseringen i forhold til tidligere konventioner er sket for at tage hensyn til det nyere men meget udbredte fænomen med videregående uddannelsesinstitutioner, der opererer på tværs af landegrænser, og som franchising er et eksempel på.

Artikel VIII.2

Ved fortolkningen af denne artikel bør der tages højde for definitionerne af "videregående uddannelse", "videregående uddannelsesinstitution" og "videregående studieprogram" i afsnit I.

Denne artikel understreger betydningen af at tilvejebringe behørig information om en deltagerstats videregående uddannelsessystem. Den specificerer en række vigtige typer information i denne henseende. Informationen kan tilvejebringes af statslige myndigheder eller andre organer. Opmærksomheden henledes især på de nationale informationscentres vigtige funktion inden for dette område (jf. afsnit IX og X). ENIC-nettet kunne få til opgave at foreslå et format for tilvejebringelsen af den information, der er skitseret i afsnit VIII.

Der skelnes mellem videregående uddannelsesinstitutioner og videregående studieprogrammer, eftersom videregående uddannelsesinstitutioner kan have flere typer studieprogrammer og adgangskriterier, og arten af erhvervede kvalifikationer kan variere fra studieprogram til studieprogram.

Deltagerstaternes forpligtelse til at tilvejebringe information om uddannelsesinstitutioner, der er beliggende uden for det territorium, som deltagerstaten anser for henhørende under dets uddannelsessystem, strækker sig til institutioner, der udsteder kvalifikationer, der er adgangsgivende til videregående uddannelse.

Den forpligtelse til at "udgive" information, der er omfattet af denne artikel, kan opfyldes gennem en lang række forskellige foranstaltninger, herunder elektronisk udgivelse og udgivelse af materiale til begrænsede målgrupper såsom andre deltagerstaters nationale informationscentre.

AFSNIT IX: INFORMATION OM ANERKENDELSESPØRGSMÅL

Artikel IX.1

Gennemskuelige beskrivelser af de erhvervede kvalifikationer vil i væsentlig grad lette anerkendelsen af udenlandske videregående såvel som adgangsgivende kvalifikationer. Et eksempel på et gennemskueligt system til beskrivelse af kvalifikationer kunne være et meritssystem. Ethvert meritssystem og meritoverførselssystem etableret af en deltagerstat eller en videregående uddannelsesinstitution bør så vidt muligt være kompatibelt med de systemer, der er etableret af andre deltagerstater og deres videregående uddannelsesinstitutioner. Opmærksomheden henledes på EU's ECTS-system (det europæiske meritoverførselssystem).

Artikel IX.2

Denne artikel forpligter deltagerstaterne til at etablere og understøtte et nationalt informationscenter og beskriver de nationale informationscentres funktioner på *nationalt* plan. Deres funktion på *internationalt* plan beskrives i afsnit X, Gennemførelsesmekanismer. De nationale informationscentre, der beskrives i denne artikel, udgør ENIC-nettet.

Den enkelte deltagerstat skal, hvis den ikke allerede har gjort det ved konventionens ikrafttrædelse, etablere eller udpege et nationalt informationscenter og notificere en af konventionens depositarer om dets etablering eller udpegelse. Som hovedregel skal den enkelte deltagerstat kun have ét sådant center. Det erkendes imidlertid, at nationale politikker og strukturer i visse tilfælde kan gøre det ønskeligt for en stat at udpege mere end ét center, som f.eks.:

- a) i en føderal statsstruktur, der f.eks. repræsenterer forskellige sprogsamfund inden for samme land;
- b) når ansvaret for tilvejebringelse af information om anerkendelses- og mobilitetsspørgsmål er henlagt til forskellige specialiserede centre;
- c) når ansvaret for tilvejebringelse af information om forskellige typer videregående studieprogrammer og -kvalifikationer såsom videregående akademiske og ikke-akademiske studieprogrammer, er henlagt til forskellige specialiserede centre.

Organisatorisk og fysisk kan de nationale informationscentre være placeret i et ministerium, i et uafhængigt eller delvist uafhængigt organ eller ved en videregående uddannelsesinstitution. Uanset hvilken organisatoriske model, der måtte vælges, bør centret have *nationale* funktioner og ansvar (undtagen i nogle ganske få tilfælde, f.eks. hvor adskilte centre er etableret for forskellige sprogsamfund).

Det nationale informationscenter skal i overensstemmelse med nationale love og bestemmelser yde vejledning og give information om anerkendelsesspørgsmål og vurdering af kvalifikationer både til enkeltpersoner og institutioner, herunder til:

- a) studerende;
- b) videregående uddannelsesinstitutioner;

- c) personale ved videregående uddannelsesinstitutioner;
- d) ministerier med ansvar for videregående uddannelse;
- e) forældre;
- f) arbejdsgivere;
- g) nationale informationscentre i andre deltagerstater og andre internationale partnerinstitutioner;
- h) andre eventuelle interessenter.

I nogle lande kan de nationale informationscentre i henhold til den nationale lovgivning også træffe afgørelser i anerkendelsessager.

For at en deltagerstat skal kunne opfylde sin forpligtelse i henhold til konventionen, er det vigtigt, at det nationale informationscenter gives tilstrækkelige ressourcer til at udføre dets funktioner. Disse ressourcer omfatter desuden et tilstrækkeligt antal kompetente medarbejdere, tekniske faciliteter og et tilstrækkeligt budget til at muliggøre behørig kontakt til de videregående uddannelsesinstitutioner i det land, hvor centret er beliggende, såvel som til nationale informationscentre i andre deltagerstater.

Artikel IX.3

UNESCOs/Europarådets diplomsupplement anses generelt som et nyttigt værktøj til fremme af gennemsækelighed i de videregående uddannelseskvalifikationer, og der er truffet foranstaltninger til at tilskynde til en videre anvendelse af diplomsupplementet.

Diplomsupplementet forklarer indholdet og formen af de kvalifikationer, der udstedes af videregående uddannelsesinstitutioner. Det erstatter ikke og ændrer ej heller disse kvalifikationer. Diplomsupplementet søger snarere at forklare kvalifikationerne i en internationalt forståelig form. Diplomsupplementet er derfor anvendeligt for de videre uddannelsesinstitutioner i deres relationer til partnerinstitutioner i andre lande, f.eks. inden for rammerne af studenterudvekslinger. ENIC-nettet bør regelmæssigt gennemgå diplomsupplementet med henblik på opdatering af dets indhold og fremme af dets anvendelse.

Inddragelsen af diplomsupplementet som en af mekanismerne til konventionens gennemførelse understreger dets betydning og forpligter deltagerstaterne til at intensivere deres bestræbelser på at fremme dets videre anvendelse.

Med hensyn til autentificering af studieperioder anbefales anvendelsen af karakterudskrifter.

AFSNIT X. GENNEMFØRELSESMEKANISMER

Artikel X.1

Denne artikel opregner de mekanismer, der bør etableres med henblik på at støtte deltagerstaterne i deres gennemførelse af konventionen, som foreslået i forundersøgelsen, kapitel 16.

Artikel X.2

Denne artikel etablerer udvalget vedrørende konventionen om anerkendelse af kvalifikationer inden for de videregående uddannelser i Europaregionen, der er udformet med det regionaludvalg som forbillede, der var nedsat i kraft af UNESCO-konventionen om anerkendelse af studier, diplomer og grader inden for de videregående uddannelser i de stater, der tilhører Europaregionen. Udvalget består af repræsentanter for deltagerstaterne og er adskilt fra det net af nationale informationscentre, der er nedsat i medfør af artikel X.3. Det bør imidlertid bemærkes, at deltagerstaterne kan udpege repræsentanter for deres nationale informationscentre til at være deres repræsentanter i udvalget, som det i stor udstrækning har været praksis med UNESCOs regionaludvalg.

Udvalgets hovedfunktioner er beskrevet, medens dets forretningsorden forventes at blive vedtaget separat. Forretningsordenen vil fastslå udvalgets sammensætning, formandens embedsperiode og generelle bemyndigelse, repræsentanter og observatører, beslutningsdygtigt antal, afstemningsprocedurer m.v. De vil blive udformet med forretningsordenen for UNESCOs regionaludvalg for Europa som forbillede.

Rekommandationer, erklæringer og regler for god praksis er vigtige værktøjer til gennemførelse af konventionen. De giver vejledning om særlige spørgsmål (f.eks. om de nationale informationscentres rolle, anerkendelsen af gymnasiale uddannelser eller anerkendelsesprocedurer) og supplerer konventionens bestemmelser. Disse tekster er *ikke* bindende for deltagerstaterne men tilvejebringer snarere frivillige løsninger på fælles problemer ved, at de generelt udtrykker alle eller i det mindste flertallet af deltagerstaternes holdning til de spørgsmål, de behandler. Artiklen forpligter deltagerstaterne til at udbrede kendskabet til rekommandationer, erklæringer og regler for god praksis i medfør af denne artikel til de kompetente myndigheder samt til at tilskynde til deres anvendelse.

Artikel X.3

ENIC-nettet blev etableret i juni 1994 ved en sammenslutning af de to organisationers tidligere adskilte net: Europarådets NEIC-net og UNESCOs NIB-net. ENIC-nettet etableredes efter en beslutning truffet af UNESCOs regionaludvalg for Europa og Europarådets Ministerkomité. Nettet er af overordentlig stor betydning for konventionens praktiske gennemførelse, og det er derfor blevet fundet ønskeligt at indbefatte det blandt de gennemførelsesmekanismer, der eksplicit nævnes i konventionen.

Artiklen beskriver nettets sammensætning og hovedfunktioner, når det agerer i konventionsøjemed. Nettets øvrige aktiviteter er ikke omfattet af konventionen. Artiklen beskriver ligeledes udpegelsen af medlemmer af nettet. Deltagerstaterne skal udpege de nationale informationscentre, der er etableret og understøttet i medfør af artikel IX.2, som medlemmer af nettet. Informationscentrenes *nationale* funktioner samt deltagerstaternes forpligtelse til at træffe alle de foranstaltninger, der skal til for at gøre det muligt for centrene at varetage deres opgaver, er omfattet af afsnit IX.

Nettets kommissorium vedtages af alle Europarådets og UNESCOs kompetente organer i fællesskab. Kommissoriet vedtages for en vis periode og tages med jævne mellemrum op til overvejelse af de to organisationers kompetente organer.

AFSNIT XI. AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

Artikel XI.1

Denne artikel fastslår, at enhver stat, som er medlem af Europarådet, af UNESCOs Europaregion eller enhver undertegnende, kontraherende stat eller deltager i Europarådets europæiske kulturkonvention og/eller UNESCO-konventionen om anerkendelse af studier, diplomer og grader inden for de videregående uddannelser i de stater, der tilhører Europaregionen, og som er blevet inviteret til den diplomatiske konference til vedtagelse af denne konvention, kan blive deltager i denne. Begge disse betingelser skal være opfyldt.

Pavestolen deltager i de konventioner, der er nævnt i artikel XI.1.1.c, og er således omfattet af denne bestemmelse. I artikel XI.1.2 henvises der imidlertid eksplicit til Pavestolen efter anmodning fra Pavestolens delegation, der var af den opfattelse, at den som følge af dens unikke karakter ikke skulle sammenslutes med staterne.

Artikel XI.2

Denne artikel fastslår, hvorledes nærværende konvention skal træde i kraft. Den følger standardpraksis for Europaråds- og UNESCO-konventioner.

Artikel XI.3

Denne artikel fastsætter bestemmelser for tiltrædelse af konventionen for stater, der ikke automatisk har ret til at blive deltager i medfør af artikel XI.1. Tiltrædelse i medfør af bestemmelserne i artikel XI.3 vil kun være mulig, når konventionen er trådt i kraft i medfør af bestemmelserne i artikel XI.2. Derefter vil enhver sådan tiltrædelse kræve et flertal af to tredjedele af de deltagerstater, der i medfør af artikel X.2 har ret til at være repræsenteret i udvalget vedrørende konventionen om anerkendelse af kvalifikationer inden for de videregående uddannelser i Europaregionen, som angivet i artikel XI.3.2. I forbindelser med beslutning om optagelse af nye stater i medfør af bestemmelserne i denne artikel kan udvalget ønske at tage i betragtning, om der foreligger tilstrækkelig og præcis information om uddannelsessystemerne i de stater, der søger om tiltrædelse. Denne procedure træder i stedet for de normale gældende procedurer for konventioner, der er vedtaget i henholdsvis Europarådets og UNESCOs regi. Ansøgninger om tiltrædelse og deres videreformidling til deltagerstaterne skal følge de regler, der er fastsat i denne artikel.

Artikel XI.3.3 indeholder særlige bestemmelser vedrørende Det Europæiske Fællesskabs tiltrædelse af konventionen.

Artikel XI.4

Denne artikel fastslår forholdet mellem denne konvention og tidligere Europaråds- og UNESCO-konventioner om anerkendelse af kvalifikationer inden for de videregående uddannelser i Europaregionen.

Artiklen understreger denne konventions funktion som en *erstatningskonvention* ved, at enhver deltager i nærværende konvention ophører med at anvende alle de tidligere Europaråds- og UNESCO-konventioner nævnt i denne artikel, som den er deltager i, men kun i relation til andre deltagere i nærværende konvention. Deltagerstater er stadig bundet af de tidligere konventioner, som de er deltagere i, i relation til de andre deltagere i disse konventioner, som ikke deltager i nærværende konvention. Omfanget af konkret anvendelse af de tidligere konventioner vil således blive mindre, efterhånden som antallet af deltagere i nærværende konvention øges. Nærværende konvention håbes i sidste instans at komme til at træde i stedet for de tidligere konventioner.

Herudover påtager deltagerne i denne konvention sig at afholde sig fra at blive deltagere i de tidligere konventioner. Der gøres en undtagelse for så vidt angår den internationale konvention om anerkendelse af studier, diplomer og grader inden for de videregående uddannelser i de arabiske stater og de europæiske stater, der grænser op til Middelhavet. Deltagerstaterne i nærværende konvention kan tiltræde Middelhavskonventionen med henblik på deres relationer til Middelhavslandene og de arabiske stater, der ikke deltager i nærværende konvention. Som angivet i artikel XI.4.1.a vil deltagerstaterne i nærværende konvention og i Middelhavskonventionen anvende nærværende konvention i deres relationer med andre stater, der deltager i begge konventioner.

Artikel XI.6

Denne artikel angiver, at enhver deltagerstat til enhver tid kan opsige nærværende konvention og angiver nærmere proceduren for en sådan opsigelse.

Hvad angår international ret vedrørende ophør eller suspension af en international traktat som følge af en deltagerstats krænkelse af en bestemmelse, der er væsentlig for opfyldelsen af formålet eller hensigten med traktaten henvises der til artikel 60 i Wienerkonventionen om Traktatretten.

Artikel XI.7

Forbehold over for bestemmelserne i denne konvention er kun tilladt som angivet i artikel XI.7.1. Generelt er ingen forbehold tilladt hvad angår principperne i konventionen og ej heller hvad angår en deltagerstats deltagelse i de mekanismer, der er etableret med henblik på dens gennemførelse.

Artikel XI.8

Denne artikel skitserer den forenkledte procedure for vedtagelse af ændringer til konventionen. Muligheden for at ændre konventionen bør kun anvendes i begrænset omfang og kan ikke anvendes for så vidt angår principperne i konventionen.

Artiklen fastslår, at ethvert ændringsforslag skal have mindst to tredjedel flertal blandt de deltagerstater, der i medfør af artikel X.2 har ret til at være repræsenteret i udvalget

vedrørende anerkendelse af kvalifikationer inden for de videregående uddannelser i Europaregionen.

Paragraf 1 i denne artikel kræver, at deltagerne i konventionen udtrykker deres samtykke til at være bundet af ethvert protokollat, der måtte ændre konventionen. Dette krav kan opfyldes enten ved en formel tilkendegivelse af samtykke til at være bundet f.eks. i form af en underskrift evt. fulgt af ratifikation, accept eller godkendelse eller ved forenklede procedurer, der f.eks. tillader en af deltagerne i konventionen at "melde sig ud", så længe de anvendte midler fastslår, at protokollatet ikke træder i kraft for en deltagerstats vedkommende uden dens samtykke.

Artikel XI.9

Denne artikel beskriver de funktioner, der bestrides af konventionens depositarer. Generalsekretæren for Europarådet og generaldirektøren for UNESCO skal sammen være depositarer for konventionen. Artiklen er udformet med forbillede i artikel 32 i ETS nr. 127 om fælles administrativ assistance i skattespørgsmål, som er en fælles Europaråds-/UNESCO-konvention.